

Kısa ..Kısa Kısa..Kısa..K..

Müzeleri ziyaret edenler çoğaldı

İsviçre'de 2007 yılında tam 261 000 kişi İsviçre devlet müzeleri ziyaret etmiş. Bu rakam bir önceki yıldan tam 20 000 kişi daha fazla olduğu bildirildi. Bu araştırma İsviçre Devlet Müzeleri Müdürü Andreas Spillmann'ın basına verdiği açıklamada belirtildi. Bu oran 2006 yılına göre yüzde 26 daha fazla kişiyi kapsamaktadır.

Tarihi Kentler Birliği Çorum'da toplanacak

Türkiye'de kaybolan tarihi kent dokularını ve kültürel mirası korumak amacıyla kurulan Tarihi Kentler Birliği, 4-6 Nisan 2008 tarihlerinde Çorum'da toplanacak.

Birlik toplantısı hakkında bir açıklama yapan Çorum Belediye Başkanı Turan Atlamaz, buluşmanın tarihi kent için büyük öneme sahip olduğunu söyledi. Her bir alanında uzman katılımcıların Çorum'u daha yakından tanıyacak olmalarının heyecan verici olduğunu ifade eden Atlamaz, "Dünya çapında bilim adamları Çorum'un tarihi dokusunu, kültürel mirasını masaya yatıracak. Kültürel mirası korumak ekonomik gelişmeyi destekleyeceği için şehrimiz adına çok büyük kazançlar sağlayacaktır." diye konuştu. Başkan Atlamaz, Çorum olarak böyle büyük bir organizasyona ev sahipliği yapacak oldukları için onur duyduklarını sözlerine ekledi.

Japon Prensi Mikasa, Karkamış Harabeleri'ndeki kazı işine talip

Genelkurmay Başkanlığı, arazinin mayınlardan arındırılması için gerekli izni Gaziantep İl Özel İdaresi'ne verdi. 2008 yılı yatırım programına alınan projenin kazı işine ise Japon Prensi Tomohito Mikasa talip oldu. İl Özel İdaresi, proje maliyetinin belirlenmesinin ardından Şubat 2008'de ihale yapacak. Karkamış kabartmalarının, büyük çoğunluğu Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde sergileniyor.

Şaraplı Hitit ekmeği, 5 YTL den satılacak

UNESCO'nun Dünya Kültür Mirası listesinde yer alan Hititler'in Çorum'daki başkenti Hattuşaş'ta 3500 yıl önce üretilen Hattuşili ekmeği, Çorum'da hiçbir katkı maddesi kullanılmadan, eski tekniklerle yeniden üretilmeye başlandı. Uzun süren deneysel ve etno-arkolojik araştırmalar sonunda Hitit mutfağıyla ilgili bir kitap hazırlayan Beslenme Uzmanı Asuman Albayrak, o dönemdeki üç çeşit ekmeği "Hattuşili ekmeği" olarak Türk mutfağına kazandırdı. 500 gram olarak üretilen ve

özel poşette saklanan ballı meyveli Hattuşili ekmeği 5, narlısı 4, bezelyelisi ise 3 YTL'den toptan satışa sunulacak. "Ballı meyveli" ekmeğin içinde badem, ceviz, fındık ve şarap bulunuyor. Uzun süre tazelikliğini koruyan ekmeğin hiçbir katkı maddesi içermiyor. CNR Expo Fuar Merkezi'ndeki "Metro Gastro Buluşması 2008" fuarında ekmeği görebilecekler için Albayrak "3500 yıl önce kullanılan buğday cinsine en yakın buğdayı belirledik. Özel kara değirmenlerde öğütülen buğdayı aynı gün içinde o dönemde kullanılan ve hiçbir katkı maddesi içermeyen özel üretilmiş mayalarla mayalıyoruz. Üç kez fermante edilen hamurlar özel taş fırınlarda pişirilerek poşet içine konuyor" dedi.

Sevim AKYÜREK / Arkeolog

Bağdat Müzesi talanını televizyonlarımız da dehşet içinde izlemişti. Kimileri dolapları, sandelyeleri evlerine götürken, kimileri tarihi eserleri kırıp dökmekte idi. Ama bu sırada çok özel bireride en değerli eserleri (önceden nereden olduklarını bilecek kadar) sadece Irak halkının değil insanlığa ait değerli eserleri çalıp, antik eser pazarına ve özel koleksiyon sahiplerine sattılar. Sonrası beş yıldır bilinen, yazılan tekrarlar.Yıllardır Irak halkının hayatı, zenginlikleri ve tarihi işgalci devletler tarafından talan edilmektedir.

Irak'ta yapılanlar şimdi de Afgan ülkesinde devam etmektedir. Tarihi eserler internet üzerinden, kontrolü yapılamayan askeri sevkiyatlarla, arama yetkisi olmayan asker çantaları ile akla gelmeyen her yolla bu ülkenin tarihi sorgusuz sualsiz yurtdışına kaçırılarak yok edilmektedir. Ve bugün Afganistan'da 2,5 milyon insan açlık sınırının altında yaşamaktadır. Açlıkla, hastalıklarla ve savaşlarla nesiller bile yok olmaya başlamış durumdur.

Afganistan Kabil Müzesine ait eserler savaşın zarar görmemesi için 1999 yılından beri Basel-Bubendorf kasabasında envanterlenerek kor-

uma altına alınmıştır. Ve adı "Sürgündeki Afganistan Müzesi" idi. Müze (1600 eser) 2006 yılında iade edilmek üzere kapatıldı. Müze kalmasa bile bugün Bubendorf'da bir "Afganistan Arşivi" ile kaynakları ve resimli

dökümanlarıyla geniş kapsamlı bir uzmanlık kütüphanesi varlığını sürdürüyor. Eserler 2007 yılında Afgan hükümetine iade edildi.

Afganistan'ın Hindikuş dağlarında insanlar yıllardır kaçak kazı yapıyor. Maden arama için değil, ülkenin tarihini satarak geçim-meye çalışan Afganlıların kazdığı, yüzbinleri bulan kaçak kazılar bunlar. Unesco, bugün Afganistan'da yapılan tarihi eser kaçakçılarının kazançlarının her yıl en az 32 milyar dolar olduğunu açıkladı. Bunun uyuturucu kaçakçılığının elde edilen kazançtan bile fazla olduğu bildirilmektedir. Kabil'de çalışan Fransız Eskiçağ Enstitüsü Başkanı Roland Besenval "Afganistan'ın en önemli tarih bilgileri beş yıl içinde yok edildi" diyerek sorunun dehşetini ortaya koydu..

Talan edimekte olan Büyük İskender'in zenginliğidir

MÖ 328 yılında Büyük İskender, Hindikuş dağlarını 64 000 yaya asker ve 10 000 atlı ile geçerek Pers imparatorluğu üzerine yürüdü. İskender yanında en değerli askerleri ile yola çıkmıştı. Bu topraklara güçlerini ve

aynı zamanda zenginlikleri ile gelmişlerdi..

Zamanla Atina ve Milet'in uygarlık kullerini bu topraklara serperek binlerce yıl hayranlık uyandıracak şehirler kurar.. Tarihte Hellen-Pers halklarının karışımından oluşan bugünün kuzey Afganistan'ında da tarihte bir zamanlar Baktrische adı verilen bir uygarlık kurarlar. Bugün kaçırılmakta olan bu zenginliktir, ve aynı zamanda tüm ülkenin zenginliği de beraberinde yokedilmektedir.

Afgan köylüleri kaçak kazı yaptıkları yerlere, ülkeye yasal olarak halı almaya gelen iyi giyimli insanların geldiğini belirtiyor. Aslında tarihi eserleri alıp ülkeden ayrıldıklarını belirtiyor. Onların tüm kuzey Afganistan'ın daki yüzbinlerce kazı alanlarını gezip daha sonra Pakistan ve İran'a geçtiklerini ve tekrar geri döndüklerini açıkladı..Bazen de askeri üst ve yabancı inşaat yapan şirketlere girdikleri görülmüş. 21 yüzyılda bir antika parçaları, örneğin 2500 yıllık bir cam bardak sadece 60 dolara hemen kazı yerinde satın alınarak dünya pazarlarına gönderilmektedir..

Kaçak kazı yapan bir köylü mavi elmasla süslü bir altın kemer tokası bulur. Mazar şehrindeki satıcı ona 2000 dolar fiyat verir.. Pakistan sınırına kadar bütün Afganistan'ı dolaşmasına rağmen 2000 doların üstünde para veremediğini, sonunda tekrar Mazar'daki ilk satıcıya gelip 2000 dolardan satmak zorunda kaldığını söylemektedir. Çünkü pazar tek elden alıcı bulmakta ve yönlendirilmektedir.

Her kargo Afgan tarihini kaçırıyor.

Afganistan, ülkesinde yıllarca devam eden savaşta kullanılan BM uçakları ve askeri sevkiyatları kontrol edemiyor. Ne yazık ki ülkede inşaat yapmak amacı ile gelen yabancı şirketleri, Amerika Hava Kuvvetleri üstleri antika kaçakçıları için bir dayanak yeri olmuş. Hollandalı askerler ganimeți üstün kapısı önünde alıyorlar. Londra antik eser kaçakçılık polisi Vernon Rapley "İngilterede son iki yıl içerisinde Afganistan'dan 4 ton antik esya geldiğini ve çoğunun kaçak kazı-

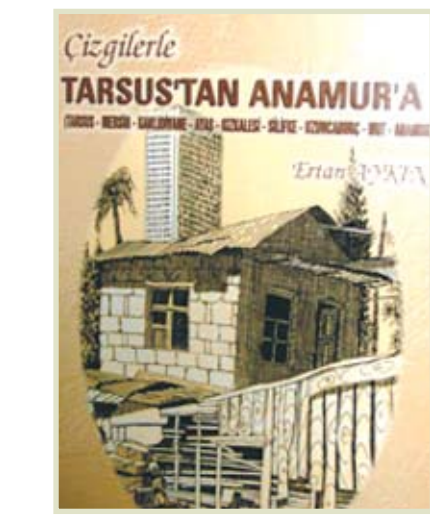

lardan elde edilmiş eserler olduğunu tesbit ettiklerini açıkladı. Unesco yapılan açıklamalarında Mali, Bengaldeş ve Samoa'da çok ucuz tarihi eserlerin alınıp satıldığını duyurdu. Bugün Irak, Bulgaristan, Arnavutluk, Makedonya, Romanya ve Suriye de kaçak binlerce kazı yapıldığını belirterek Kamboçya Khmer de az sayıda kalan budist eserlerinin yurt dışına kaçırıldığını açıkladı. Ve ülkeleri acil olarak konu ile ilgilienmelerini istedi.

İnternet üzerinden yüzlerce çalıntı Afgan eserleri satılmaktadır. Çalıntı mallar Pakistan, Tayland, Hollanda, Amerika ve İngiltere üzerinden gelmektedir. Kabil'de bulunan Kültür Eserleri Uzmanı Jolyon Leslie "Aracılar buraya siparişi verilmiş listelerle geliyorlar Öyleki, üç ay içinde alıcının eline istediği eser teslim ediliyor." diyerek durumu açıkça ortaya koymaktadır.

Bir köylü bulunduğu altın bir miğferi tehlikeye altında kalmadan satıp, aldığı parayla oğlunu evlendirmeyi düşünüyor. Ve son olarak şunu söylüyor.

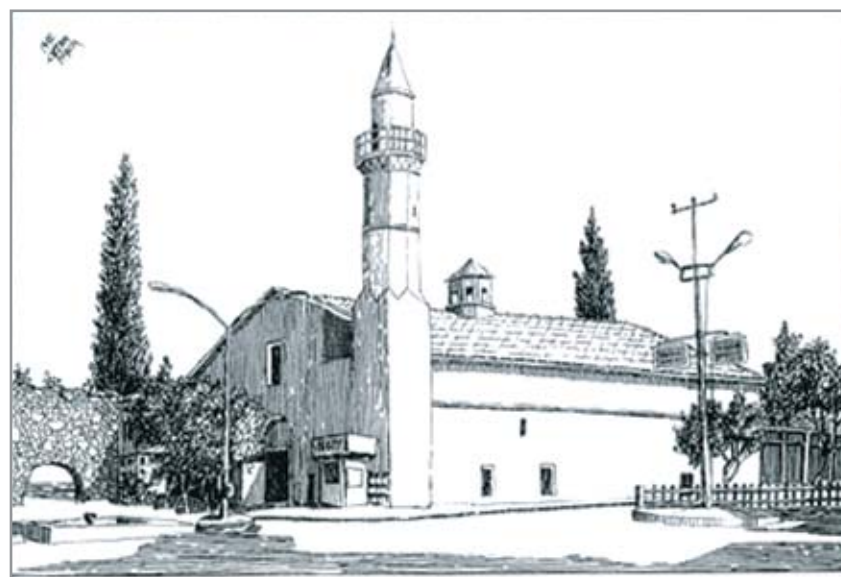
"Allah biliyor ya bu işte bizim de günahımız var"

Ertan Aykın

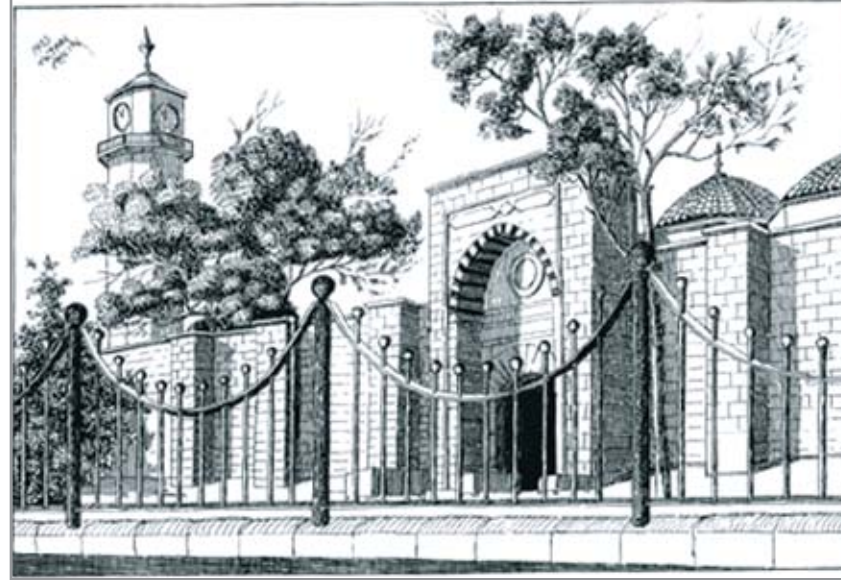
Silifke ve Urfa şehirlerine ait tarihi eserleri kara kalem çalışmalarını dikkat çekiyor.

Sanatçı'nın Silifke-Hassloch (Almanya) Kardeş Şehir ilişkileri çerçevesinde açılan sergisi büyük ilgi gördü. Sanatçıya ait kitap Kültür ve Turizm Yayınları tarafından çıkarıldı. 1934 yılında Mersin'in Elvanlı köyünde doğdu. Düziçi köy Enstitüsü ve Gazi Eğitim Enstitüsü Resim İş bölümünü bitirdi. Silifke ve Urfa şehirlerine ait tarihi eserleri kara kalem çalışmalarını dikkat çekiyor.

Anadolu'nun çeşitli okullarında öğretmen ve müdür görevlerini yaptı. 1988 yılından itibaren Mersin ve çevresinde bulunan eski evleri, sokakları ve ören yerlerinin resimlerini çizmeye başladı. Çizgilerle Mersin, Çizgilerle Tarsus, Çizgilerle Silifke, Çizgilerle Tarsus'tan Anamur, Çizgilerle Şanlıurfa, Çizgilerle Gaziantep adında kitapları yayınlamıştır. Çoğunluğu yurt içi olmak üzere çok sayıda sergi açmış, eserleri Almanya, İngiltere ve Kıbrıs'ta özel koleksiyonlarda bulunmaktadır.Sanatçı'nın Silifke-Hassloch (Almanya) Kardeş Şehir ilişkileri çerçevesinde açılan sergisi büyük ilgi gördü. Sanatçıya ait kitap Kültür ve Turizm Yayınları tarafından çıkarıldı.

Eski Camii - Tarsus

Fabrika Kızı

Gün doğarken her sabah, Bir kız geçer kapımdan, Köşeyi dönüp kaybolur, Başı önde yorgunca. Fabrikada bütün sarar, Sanki kendi içi gibi, Sararkende hayal kurar, Bütün insanlar gibi. Bir evi olsun ister, Bir de içmeyen kocası, Tanrı ne verirse geçinir gider, Yeterki mutlu olsun yuvası. Dışarda bir yağmur başlar, Yüreğinde derin sızı, Gözlerinden yaşlar akar, Ağlar fabrika kızı.

Oysa yatağında bile, Bir gün uyku göremez, İhtiyar anası gibi, Kadınlığını bilemez. Makineler diken gibi, Batır hergün kalbine,

Yün örecek elleri, Her gün ekmeğin derdinde. Gün batarken her akşam, Bir kız geçer kapımdan, Köşeyi dönüp kaybolur, Başı önde yorgunca. Fabrikada bütün sarar, Sanki kendi içi gibi, Sararkende hayal kurar, Bütün insanlar gibi...

Söz Müzik :
Bora Ayanoglu

2007 yılının en güzel kitapları seçildi**Ich wache jeden Tag zwanzig Mal auf. Ein Tag im Leben von**

Portrait aus über zwanzig Jahren, ausgewählt von Walter Keller, 2007

salis

Leben von" kitabı (Zürich) ile altın madalya aldı..

Altın Madalya: Walter Keller (Hg.), Ein Tag im Leben von Salis Verlag AG, Zürich Gestaltung: Elektrosmog; Zürich

Bronz madalya: Fabian Biso (Fotos), Margrit Sprecher, Die Mitte des Volkes Edition Patrick Frey, Zürich Gestaltung: Prill & Viecelli; Zürich veVitra. The Home Collection 2007/2008 Vitra AG, Birsfelden Gestaltung: Cornel Windlin; Zürich

Ehrendiplom: Dorothea Strauss; Haus Konstruktiv, Zürich Carsten Nicolai. Static Fades JRP Ringier Kunstverlag AG, Zürich Gestaltung: Gavillet & Rust; Genève

BAK(Das Bundesamt für Kultur) bu yıl 408 kitap arasından 27 kitabı 2007 yılının en iyi kitapları olarak seçti. Bu yılki 15 bin Franklik "Jan-Tschichold ödülünü Zürichli Aude Lehmann aldı.

İsviçre kitaplarına bir ödül de Leipzig'de verildi. "Dünya'nın En Güzel Kitaplar Ödülü" Walter Keller "Ein Tag im

Yakın Kürt tarihine ışık**Kürt Halk Tarihinden 13 İlginç Yaprak, Celilê Celil'in ortaya çıkardığı önemli 13 olayın belgelerinden oluşuyor**

19. ve 20. yüzyılda Kürt tarihi üzerine Celilê Celil'in ortaya çıkardığı önemli 13 ilginç olayın belgeleri, "Kürt halk tarihinden 13 ilginç yaprak" ismiyle kitaplaştırıldı. Kürtlerin önemli tarihçi, yazar ve kürdoloğlarından olan Celilê Celil şimdiye kadar Kürt tarihi, kültürü üzerine çok sayıda araştırma yaptı. Tarih, edebiyat, folklor, dil üzerine yaptığı çalışmaları Rusça, Ermenice, Kürtçe ve Almanca yayımlandı. Hâla Viyana'daki Bilimler Akademisi'nde çalışmalarını sürdüren Celil'in Kürt tarihi üzerine ortaya çıkardığı belge ve makalelerinden oluşan "Kürt Halk Tarihinden 13 İlginç Yaprak" Evrensel Basım Yayın'dan çıktı. Kırk yılı aşkın süre Moskova, Leningrad, Tiflis ve Erivan'da Kürt halkının kültürü ve tarihi üzerine inceleme ve araştırmalar yapan Celilê Celil, bu kitapta yer alan makaleleri gün yüzüne çıkarılan önemli belgelerden oluşuyor. Kitaptaki makaleler eski Sovyet ülkeleri ve Avrupa'da çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlandı. Kürtçe yayımlanan makaleler Hasan Kaya tarafından Türkçeye çevrildi.Kürt-Ermeni ilişkileri, Rusya'daki esir Kürtler, 1880 başkaldırısı üzerine yeni

belgeler, Qezwin Kürt aşireti, Koza Kürtleri tarihi, Kürt aydınlanma tarihinde Abdurrezaq Bey'e ait iki belge, General Şerif Paşa'nın Rusya Dışişleri Bakanlığı'na mektubu, Bitlis Kürtlerinin 1914 başkaldırısı, Emek-Şükran Borcu, Irak Kürt Devrimi önderlerinin Stalin'e yazdığı mektup ve Ebulqasim Lahutî ana başlıklardaki makaleleri Kürt tarihinden önemli ayrıntılar sunuyor.

Kitaptaki makaleler 19. yüzyıla kadar uzanıyor. 19. yüzyılda Osmanlı-Rusya arasında savaş başını alıp götürür. Savaşta Kürtlerde yer alır ama onlardan 100 kadarı esir düşer, bu esir düşmeyle Rus araştırmacılar ilk kez Kürtleri tanıır. Kitabı hazırlayan Celil bu konuda, "İlk kez Kürtleri tanıyan Rus araştırmacılar, onların davranışlarına, töre, gelenek ve göreneklerine şaşırp kaldılar. K. Mikeşen esir Kürtler hakkında makale yazan araştırmacılarından biridir. 1855 yılında Severnaya Pçela dergisinde küçük bir makale yayımlandı. Rusya Kralliyet Akademisi'nden araştırmacılar, bu makaleyi okuduktan sonra Kürtlerin kültürü, gelenekleri ve dilleriyle ilgili araştırma yapmak üzere esir kampına araştırmacı yollarlar. Bu konu ile ilgili tanınmış beş bilim adamı, akademinin yolladıkları mektupta, Kürdolojinin geliştirilmesinin önemine değindiler" diyor. Kürt isyanlarından 1880 Şeyh Ubeydullah

isyanı üzerine yazdığı makalede ise, Ubeydullah'ın Kürt aşiretlerinin ileri gelenleri ile başkaldırı için görüşülürken, Urmiye, Avrupa ve Amerika sefirlerine mektuplar göndererek amaçlarını anlatır. **Kürt çocuklar için okul** Kitaptaki bir diğer önemli ayrıntı ise 1910'ların başına ait. 1913 yılında Osmanlı, Fars ve Rusya'nın ortasında çok önemli bir köprü olan Xoy şehrinde açılan Kürt okuluyla ilgili. Kürt çocukları için okul açılır, Kürtlerin gelişimi, aydınlanması için çaba gösterilir ve "Kürt çocuklarını eğitmeliyiz. Dünyayı tanımalıyız. Matematik, bilimi öğrenmeli" denilir. Barzani hareketi üzerine de ayrintılar, belgeler sunan kitapta Barzani hareketinin başlangıç tarihinin 1909 yılı olduğu belirtilir. Önemli bir ayrıntı da 1920'lerdeki İshak Marogöl'ü'a ait Kürtçe latin alfabesi. Kitapta latin alfabesi konusunda şu görüşlere yer verilir: "1928 yılında Marogöl'ün hazırladığı alfabe komisyon tarafından uygun görüldü. 1929 yılında Kafkasya cumhuriyetleri tarafından bu alfabenin Sovyet Kürtlerinin alfabesi olduğu resmen kabul edildi. Ne yazık ki Sovyet Kürtlerinin yaşamında yer alan bu alfabe 1930 yılının sonlarına doğru iptal edildi ve onun yerine 1941 yılında Ermenistan tarafından alınan 909 sayılı Kiri alfabesi kabul edildi." "Kürt Halk Tarihinden 13 İlginç Yaprak" belgeleri, ayrıntıları, bir dönem önemli olaylarını gözler önüne sermesiy Kürt tarih kitapları arasında önemli bir yerde duruyor.